

Huszonegyedik századi betekintés a tudományokba

A 2020-as évben sok minden átkerült a virtuális térbe. Ezt a változást sejtette meg előre az Akadémiai Kiadó, amely már 2019 utolsó hónapjaiban elkezdte a *Betekintés* című ismeretterjesztő sorozat előkészítését. Az első nyolc kötet már elérhető a Magyar Elektronikus Referenciamű Szolgáltatás (MeRSZ) oldalain (<https://mersz.hu/betekintes/>).

A MeRSZ-en ma már 600-nál is több könyv található meg, jelentős részük az Akadémiai Kiadó korábban papíralapon is megjelent műveinek új, digitális kiadása. Ezekben sok olyan lehetőség nyílik meg, amely egy papíralapú vagy akár még konvencionálisabb elektronikus (epub, mobi, ...) formátumban is lehetetlen vagy nehézkes: a művekben keresőeljárások használhatók, jegyzetelhetők, bekezdésszinten hivatkozhatók, internetkapcsolattal bárhol hozzáférhetők, multimédiás elemeket és kattintható webes hivatkozásokat tartalmazhatnak és folyamatosan frissíthetők. A MeRSZ-en megjelenő könyvek is ISBN és DOI számot kapnak, illetve bekerülnek a Magyar Tudományos Művek Tárába.

A kizárólagosan elektronikus felületen publikálásnak persze vannak hátrányai is: csak számítógépen, táblagépen vagy mobiltelefonon olvashatók a könyvek, e-book-olvasón már nem. Nyomtatott példány nem készül belőlük, illetve jelenleg még a

nagy elektronikus könyvforgalmazók (libri.hu, lira.hu, bookline.hu) oldalain sem lehet semmilyen utalást találni a művek létezésére. Ez azonban elsősorban a terjesztését gátolja, nem a hozzáférést: a mersz.hu szolgáltatásra a magyar felsőoktatási intézményeknek központi forrásból van előfizetésük, s ennek kiterjesztése a közoktatási intézményekre jelenleg folyik. Természetesen egyénileg is bárki előfizető lehet.

A *Betekintés* sorozat alapvető célja, hogy az olvasót tömören és élvezetes stílusban bevezesse egy-egy szűkebb szaktudományba. A kötetek terjedelme nagyjából 150 könyvoldalnak felel meg. Elsősorban a szerzők élettapasztalatára alapozva, időnként felváltaltan szubjektív módon érzékeltetik a terület lényegét, mélységet, összetettségét és fontosságát a közös emberi tudás szempontjából. A már megjelent nyolc kötet közül egyet a jelen írás szerzője jegyezte, erről alább olvashatnak ismertetést. A többi hét kötethez pedig kedvcsináló dióhéjban:

Digitális bölcsészet. A szövegtől az adatig című művében Maróthy Szilvia irodalomtörténész mutatja be, hogy a bölcsészettudományokban a hagyományközpontú gondolkodást az adatközpontúság váltotta fel, illetve egészítette ki.

A Diaphoron. Különbözés. Rendhagyó betekintés a filozófia térebe című kötetben Hévízi Ottó esztétikustörténész egy képzetes tere keresztül az egyetemes filozófia alapvető fogalmait és elképzeléseit ismerteti meg az olvasóval.

Kalauz a modern könyvtárak világába. A könyvtárak új feladatai és megváltozott szerepük a XXI. század elején című könyvében Kokas Károly, a Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) és az Elektronikus Információs Szolgáltatás (EISZ) egyik megálmodója avat be az ismeretek tárolásának gyorsan digitalizálódó világába.

A Kalauz a nyelvészeti gondolkodáshoz című műben Nádasy Ádám, a hangtan avatott szakembere ismerteti az emberi nyelvek általános sajátosságait, ezek feldolgozási módszereit, illetve összefüggését a gondolkodással.

A Pillantás az ókortudományba, Ritoók Zsigmond klasszikafilológus műve, azt tárgyalja, hogy az ókor tudományos igényű vizsgálata hogyan hatott és hat mind a mai napig az egyes korok közgondolkodására, illetve mi újat lehet mondani annyi évszázad után is erről a korszakról.

Sakk? Patt! Stratégiai játszmák az immunitásban című könyvében Falus András immunológus az immunrendszer működését mutatja be, s közben olyan, mára a hétköznapiak részévé vált fogalmakat is szemléletessé tesz, mint a nyájimmunitás és a citokinvihar.

A Zöldgallytörés, avagy minden, amit a szótárírásról tudni érdemes című könyvben Magay Tamás, a magyarországi szótárírás legnagyobb tekintélyű szakértője ad élményszerű betekintést a kétnyelvű szótárírás műhelytitkaiba.

Lente Gábor

.....

Szórakoztató molekulatudomány

Lente Gábor: *Ezeregynél is több molekula meséi*.

Akadémiai Kiadó, 2020, <https://mersz.hu/lente-ezeregynel-is-tobb-molekula-mesei>

Ez az év több szokatlan dolgot hozott az életünkbe. Ez a könyvismertetés is szokatlan lesz, abban az értelemben, hogy egy digitális kiadás megismertetésére invitál. Konzervatív olvasó lévén, a

